

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. VII. Non potest Sacerdos absque peccato mortali notabiliter diù differre celebrationem Missarum, pro quibus recepit stipendium, absque consensu illorum, à quibus recepit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Excommu- Accedit, excommunicationem esse pœnam medicinalem: contra rationem autem est dare alicui medicinam valde asperam, quando aliter à morbo posset curari; quod præsumitur de unoquoque, quamdiu Ecclesiæ monitiones & præcepta non spernit. Atque hæc est ratio, quare Ecclesia nunquam ferat excommunicationem propter peccatum merè præteritum; sic enim non magis esset medicinalis pœna, quàm cætera omnes: quamvis ergo sit pœna, est tamen etiam medicina. Jam autem mors & similes pœnæ temporales, liquet profectò quòd imponantur propter peccatum præteritum; neque sunt pœnæ medicinales, sed mera punitio. Quidni ergo possint imponi ex iusta causa sine culpa?

Haud clarè video quid obstat, nisi gravitas pœnæ, ut sit major proportio inter pœnam & culpam. Et ideo signanter dixi, *Communitate*; quia communiter sine culpa mortali non subest iusta causa mortis, aut alterius pœnæ æquivalentis.

Neque hoc est multiplicare præcepta obligantia sub mortali, contra libertatem & suavitatem legis Evangelicæ, ut sole meridiano clarius apparebit ex verbis Divi Augustini loco superius citato, quæ hic exscribo: *Quod instituitur præter consuetudinem, ut quasi observatio Sacramenti sit, approbare non possum, etiamsi multa huiusmodi propter nonnullarum, vel sanctarum, vel turbulentarum personarum scandala devitanda, liberiori improbare non audeo. Sed hoc nimis doleo, quia multa, quæ in divinis libris saluberrima præcepta sunt, minus curantur, & tam multis præsumptionibus sic plena sunt omnia, ut gravius corrigatur, qui per otiosas suas terras nudo pede tetigerit, quàm qui mentem violentiâ sepelierit. Omnia itaque talia quæ neque Sanctorum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Episcoporum statuta inveniuntur, nec consuetudine universæ Ecclesiæ roborata sunt, sed diversorum locorum diversis moribus innumerabiliter variantur, ita ut vix aut omnino nunquam inveniri possint cause, quas in eis instituentis homines secuti sunt, ubi factitas tribuitur, sine ulla dubitatione rescandenda existimo. Quamvis enim neque hoc inveniri possit, quomodo contra fidem sint, ipsam tamen Religionem, quam paucissimis & manifestissimis celebrationum Sacramentis misericordia Dei esse liberam voluit, servilibus oneribus premunt, ut tolerabilior sit conditio indecerum, qui etiamsi tempus libertatis non agnovissent, legalibus tamen servitiis, non humanis præsumptionibus subditiuntur. Hæc Magnus Pater Augustinus contra illos, qui sine iusta causa multiplicent præcepta humana, quæ multiplicatio indubie reprobanda est.*

Equidem hinc inferre: ergo omnes leges sive Ecclesiasticæ, sive Civiles, in quibus apponitur pœna, præter excommunicationem latæ sententiæ; obligant ad solam pœnam, &

non ad actum, vel omissionem, nullam habet apparentiam veri.

Et verò plurimas leges Ecclesiasticas, quæ neque apponunt pœnam excommunicationis latæ sententiæ, neque in actu signato significant obligationem ad mortale, usus fidelium ex subjecta materia & sine legis interpretatur obligare ad peccatum mortale; nescio autem cur communitas (quæ magis propendet in libertatem, quàm necessitatem) vellet se obligare (nisi fortè ex ignorantia, quod non sufficit) ad peccatum mortale, si verba istarum legum solum significarent peccatum veniale.

Reverà si omnes fideles in particulari interrogarentur, an velint sub mortali obligari ad jejunia, ad auditionem Missæ, & similia, an verò sub veniali tantum, credo quòd ex mille vix unus eligeret peccatum mortale. Quòd ergo jam istæ leges obligent sub mortali, non provenit ex libera acceptatione communitatis, ut volebat supra Tamburinus; sed ex sola voluntate Legislatoris obligandi sub peccato mortali, quam communitas intellexit ex verbis præceptivis in materia gravi. Atque hæc satis de questione incidentalibus.

Revertor ad questionem principalem, ad Decretum scilicet, quod nullâ pœnâ apposita prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosynæ sibi retentâ celebrandam committat, & dico probabile esse, quòd obliget sub mortali, probabile etiam esse, quòd solum sub veniali; quia aliquibus prudens ratio dicitur gravitatem materiæ, aliis autem levitatem.

Sed progrediamur ad alia magis fundata in jure naturali, quàm positivo, & ideo magis certa; sicuti jus naturale magis certum est & immutabile, quàm positivum.

CONCLUSIO VII.

Non potest Sacerdos absque peccato mortali notabiliter diù differre celebrationem Missarum, pro quibus recepit stipendium, absque consensu illorum, à quibus recepit.

Est communis. Ratio: talis celebratio Missarum est debita ex iustitia; hæc autem ex genere suo obligat sub mortali, & aliunde qui stipendium obtulit, minime censetur consentire (nisi aliud exprimat) in notabilem dilationem, idque rationabiliter; quia illa dilatio nata est vergere in notabile ipsius detrimentum: etenim frequenter contingit, interea elabi opportunitatem obtinendi beneficium, pro quo Sacrificiam petit,

Q q q z

v. g.

nales non ligare in conscientia.

147.

Oratio principalis resumitur.

148.

Probatio Conclus. à priori.

145. Et Augustinus offenditur non esse multiplicanda præcepta humana sine causa.

146. Ex quo non re de inferre leges pœ-

v. g. si infirmus moriatur, cujus sanitatem per fructum impetrationis expectabat. si victoria perdat &c. Vel si sint Missæ offerendæ pro satisfactione defuncti, liquet profectò quantum damni illa dilatio adferat animæ in pœnis Purgatorii fructum Sacrificii præstolantis.

Confirmatio à simili aliorum debitorum.

Confirmatur, quia etiam sic peccat, qui nullâ legitimâ excusante causâ solvere differt alia similia debita. Differt, inquam, notabiliter diù; nam quod parum est in moralibus, pro nihilo reputatur. Sanè qui offerunt stipendium pro Missis, communiter supponunt aliquam dilationem celebrationis; unde necessitate premente solent explicitè petere ut quantociùs celebrentur.

149. Decretum Cardinalium.

Quæ omnia, ut manifestè appareant, profero Decretum Cardinalium Bullâ 45. inter Urbanianas Cùm sæpè contingat, sequentis tenoris: Eleëmofynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demùm udem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleëmofynis, etiam sponte oblati in futurum recipiendû.

Circa quod movetur dubium primum.

Cùm autem super hoc Decreto quæsitum fuisset, An prohibeat absolutè, quò minus accipiant novas eleëmofynas ii, qui acceptis non satisfecerunt: & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere? Respondit Congregatio: Non prohibere absolutè. Ac propterea etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Responsio Cardinalium.

Dubium secundum.

Iterum dubitatum fuit: Quid si offerens eleëmofynas, audito impedimento, consentiat ut Sacerdos Missam celebret cum primùm poterit? Respondum fuit: Quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleëmofynam pro aliarum Missarum celebratione, sciat & consentiat, ut illa tunc demùm celebrentur, cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quò minus eleëmofyna eo casu accipiatur pro ipsâ Missis iuxta benefactoris consensum celebrandis. Et ideo dixi in fine Conclusionis: Abque consensu eorum, à quibus illud recipit. Scienti enim & consentienti non fit injuria.

Responsio.

150. Dubium tertium.

Tertiò quæsitum fuit: An Administratores Ecclesiæ, magnæ devotionis, & concursus, possint eleëmofynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ & devotio, ac concursus fidelium, ut ajunt, minuat? Respondit Congregatio: Non posse, nisi de consensu eorum, qui eleëmofynas tribuunt.

Dubium quartum.

Quartò dubitabatur: An illud Decretum comprehenderet privatos Sacerdotes; quia aliquibus videbatur directum solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus,

nec non omnibus & singulis Ecclesiarum & piorum locorum, tam secularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio. Respondum fuit: Comprehendi etiam privatos Sacerdotes, utique propter clausulam generalem: Et aliis ad quos pertinet. Sic enim incipit Decretum VII. Ad hæc Sacra Congregatio quibusvis Capitulis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam secularium, quàm Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet districte prohibet &c.

Quando ergo Decreto VIII. de quo hic agimus, iisdem prohibet suscipere nova onera, nisi oneribus antea impositis satisfecerint, meritò sub illa particula, vel aliis, ad quos pertinet, comprehenduntur privati Sacerdotes; siquidem & ad illos pertinet eleëmofynas manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis accipere.

Et verò ut illo Decreto non comprehendantur, certum est eandem cum Superioribus ex jure naturali habere obligationem. Unde Conclusio generaliter de omnibus intelligenda venit.

Sed restat dubitatio, quantum importet illud modicum tempus, quo differre licet Sacerdoti Missas, pro quibus accepit stipendium, quando non adest pactum & conventio, ut nunc seu in tali determinato die celebrentur.

Respondeo; aliqui docent arbitrio prudentis, juxta Missarum numerum, necessitatem illas petentium, & similes circumstantias, id esse decernendum. Alii licere existimant, novis Missarum oneribus se gravare, si intra mensem possit quis se veteribus deonerare.

Lugo disp. 21. n. 34. cum aliis, quos citat, determinat quinquaginta, aut sexaginta dies non esse nimium, ideoque tot Missas possibile recipi, non tantum ab eodem. (quod clarum est) sed etiam à diversis. Hæc sunt verba Cardinalis. Quid verò intelligatur per modicum tempus, Ledesma in Sum. tom. 1. c. 18. conclus. 17. Villalobos in Sum. part. 1. tract. 8. diff. 18. n. 2. dicunt intelligi illud quò quinquaginta vel sexaginta Missæ possint dici, quæ mensura satis rationabilis apparet.

Ergo perperam citat eum Tamburinus lib. 3. de Sacrificio Missæ cap. 1. §. 9. de quibus pro sententia, quæ extendit illud tempus ad tres menses, nisi fortè in partibus ubi Ledesma, Villalobos & Lugo scripserunt tres menses non contineant ultra sexaginta dies.

Interim tamen cujuscumque illa sententia sit, existimat Tamburinus & istam & alias jam recensitas esse probabiles, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantibus Missas majorem celeritatem requiri. Ratio autem ejusmodi probabilitatis est; quia hoc judicari solet communiter modicum tempus proat

conformiter ad Jus Canonum.

spatium duorum mensium reputans tantum modicum.

Tridentinum absentium trimum mensium vocat modicum.

153. Dicitur per tres annos indubie modiciss.

154. An notabilis dilatio etiam unius Missae tempore sit mortalis.

prout colligitur ex cap. Praesentium 3. 7. q. 1. ubi absens à sua Ecclesia per duos menses causâ aegritudinis, non dicitur defuisse ibi: *Hors amur itaque Fratemitatem tuam, ut causam eius sollicitè perquiras, districteq; discutas, & si manifeste aegritudinis, sicut dicitur, causâ Ecclesiae suae eum defuisse (per duorum mensium spatium) repereris, nullam ei ex ordinatione alterius Presbyteri permissas praedictum generari; sed in locum suum sine aliqua eum fac dubietate restitui.* Ita scribit Gregorius lib. 3. Epistolâ 13. Maximiano Episcopo Syracusano.

Porrò Concilium Tridentinum sess. 23. de Reform. cap. 1. Rectoribus Ecclesiarum concedit posse à suis Ecclesiis abesse per tres menses; & vocat illam absentiam modicam ibi: *Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt: Sacrosancta Synodus vult, illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra praedictas causas nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere.*

Idem tempus absentiae praescribit Canonibus, & similibus sess. 24. de Reform. cap. 12. ibi: *Præterea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonatus, praebendas aut portiones, non liceat vigore cuiuslibet statuti aut consuetudinis ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.*

Scio, addit Tamburinus, Peyrinum modicum tempus hic intelligere spatium trium annorum: sed profectò ei acquiescere non possum. Existimo ego neque Peyrinum acquieturum dilatori solutionis centum florenorum, qui hodie debentur, dilatori, inquam, ad tres annos. Nolim ergo dicere illam sententiam esse probabilem, cuiuscumque tandem sit, quia nullo nititur fundamento; & meritò, qui stipendium pro Missis offerunt, graviter offenderentur, si scirent celebrationem earum differri ad tres annos.

Imò etiam aliquando ad tres menses, quando, v. g. negotium, pro quo petuntur, exigit accelerationem, v. g. salutaris exitus agonizantis, aut recuperatio sanitatis, felix successus sententiae jam jam ferendae. Et ideo bene dixit Tamburinus supra illas sententias esse probabiles, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantis Missas majorem celeritatem requiri.

Sed quaestio movetur, an notabilis dilatio etiam unius Missae tantum, semper sit peccatum mortale? Et an teneatur ad restitutionem, qui diutius distulit?

Certum est, quòd sicut in cæteris debitis invenitur parvitas materiae, ita etiam in debito Missarum. Parvitas autem illa, vel est in exigua temporis dilatione, de qua nemo dubitat, vel etiam esse potest, ut aliqui volunt, in paucitate Missarum, ut si de una vel altera Missa agatur.

Rursus, inquit Tamburinus supra nu. 8. parvitas & gravitas in hac re, non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodò temporale. Sed hoc ego commodè intelligendum puto, ut patebit ex dicendis de omissione Missae, pro qua acceptum est stipendium. Et quoniam similis est ratio dilationis & omissionis, ex his quae subijcio de omissione Missae, facildè quisque colliget, quid sit dicendum de dilatione.

CONCLUSIO VIII.

Peccat mortaliter, qui omittit unam Missam pro qua accepit stipendium, & tenetur stipendium restituere.

Ita docet Petrus Navarra lib. 2. de Rest. dub. 10. n. 381. in secunda verò editione cap. 2. dub. 7. coroll. 3. n. 329. Eandem sententiam videtur tenere Suarius disp. 86. ante primam sectionem ibi: Deinde constat etiam ex voto aliquem posse obligari ad Missam pro aliquo dicendam; nam cum sit opus Religionis & pietatis, potest esse materia voti, & cum res sit gravis, tale votum in rigore, & sub culpa mortali obligabit. Eademque ratio est de promissione humana, seu homini facta, ita enim in hac materia obligationem inducit sicut & in aliis. Hec ille. Qui indubie idem, potiori jure, dixisset de obligatione orta ex stipendio accepto.

155. Omissio unius Missae pro quo acceptum est stipendium, est peccatum mortale, Petrus Navarra, Sanchez.

Ratio ergo Conclusionis est; quia detrimentum spirituale, quod sequitur ex omissione unius Missae, est simpliciter magnum, non tantum per comparationem ad damnum temporale, sed in ordine damnorum spiritualium. Quod indè probatur; quia promittens Deo unum Sacrum, & non implens promissionem, peccat mortaliter.

ob notabile detrimentum spirituale, quod ex illa sequitur.

Respondet Sanchez (qui tenet oppositum Conclusionis lib. 1. de Matrim. disp. 5. n. 25.) non esse simile de voto; nam pertinet ad Religionem, & est in ordine ad Deum, & ita multò strictius obligat; qui enim voveret quotidie se recitaturum tertiam circuli Virginei partem, semel omittens peccaret mortaliter; quòd secus esset, si homini promitteretur.

156. Oppositum docet Sanchez.

Rogas Sanchium, quod ergo fundamentum tuae opinionis? Respondet illicò; quia in genere damnorum spiritualium, non est tanti momenti ommissio unius Sacri, ut censenda sit mortalis.

Ratio ejus

Sed hoc est quod quaeritur, & non sufficiens ad idem, ter à Sanchio, & alijs Auctoribus probatur, nisi per illud commune proverbium: Videtur

eliditur